

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VOJAŠKO DEDIŠČINO

Dimičeva ulica 16, 1000 Ljubljana

T: 01 230 59 74

E: glavna.pisarna@mors.si
www.mors.si

VSEM UE REPUBLIKE SLOVENIJE

Notranje organizacijske enote, pristojne za vojne invalide,
vojne veterane in žrtve vojnega nasilja

Številka: 130-34/2022-53
Datum: 04. 03. 2022

- 1. Odmerna osnova 2022 in višine mesečnih denarnih prejemkov po vojnih zakonih v letu 2022**
- 2. Dodatki po vojni zakonodaji in akontacija**

Enako kot pretekla leta vas seznanjamo z višino odmerne osnove po Zakonu o vojnih invalidih, višino osnove (cenzusa) za dodatke po vojnih zakonih, z višino letnega prejemka v letu 2022, in z drugimi vsebinami, kot razvidno v nadaljevanju.

- 1. Odmerna osnova 2022 in višine mesečnih denarnih prejemkov po vojnih zakonih v letu 2022**

Na podlagi 3. člena Zakona o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip, 10/08 – ZVarDod, 71/08, 98/09 – ZIUZGK, 62/10 – ZUPJS, 85/10, 94/10 – ZIU, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2, 59/19, 81/19 – ZSDP-1C in 92/21 – ZSDP-1E), se transferji posameznikom in gospodinjstvom iz drugega odstavka tega člena uskladijo enkrat letno, in sicer 1. marca z rastjo cen življenjskih potrebščin v preteklem letu po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije.

(2) Na način in v roku iz prejšnjega odstavka se usklajujejo tudi naslednje vrste (tako imenovanih vojnih) transferjev posameznikom in gospodinjstvom, ki se izplačujejo iz državnega proračuna, in sicer:

- invalidnina v skladu z zakonom, ki ureja pravice vojnih invalidov,
- dodatek za posebno invalidnost v skladu z zakonom, ki ureja pravice vojnih invalidov,
- dodatek za pomoč in postrežbo v skladu z zakonom, ki ureja pravice vojnih invalidov,
- oskrbnina v skladu z zakonom, ki ureja pravice vojnih invalidov,
- invalidski dodatek v skladu z zakonom, ki ureja pravice vojnih invalidov,
- družinska invalidnina v skladu z zakonom, ki ureja pravice vojnih invalidov,
- družinski dodatek v skladu z zakonom, ki ureja pravice vojnih invalidov,
- renta v skladu z zakonom, ki ureja posebne pravice žrtev v vojni za Slovenijo 1991,
- štipendija v skladu z zakonom, ki ureja posebne pravice žrtev v vojni za Slovenijo 1991,
- dodatek za pomoč in postrežbo v skladu z zakonom, ki ureja pravice vojnih veteranov,
- veteranski dodatek v skladu z zakonom, ki ureja pravice vojnih veteranov,

- doživljenjska mesečna renta v skladu z zakonom, ki ureja pravice žrtev vojnega nasilja in
- denarna renta v skladu z zakonom, ki ureja pravice žrtev vojnega nasilja.

Izjema glede roka uskladitve pa velja za odmerno osnovo in osnovo za odmero rente.

ZUTPG namreč v drugem odstavku 5. člena določa, da se s 1. januarjem na način iz prvega odstavka 3. člena tega zakona usklajuje odmerna osnova po zakonu, ki ureja varstvo vojnih invalidov. Enako velja glede osnove za odmero rente po zakonu, ki ureja varstvo žrtev v vojni za Slovenijo 1991.

Vežano na **odmerno osnovo** – po predpisih področne materialne zakonodaje velja, da **osnova** (za ugotavljanje pravice do invalidskega/družinskega/veteranskega dodatka) znaša 45% usklajene odmerne osnove iz januarja tekočega leta; **osnova za odmero oskrbnine** v tekočem koledarskem letu znaša pa 50% usklajene odmerne osnove iz januarja tekočega leta.

Ko gre za tako imenovano prevedbeno pravico – vezano na osnovo za ugotavljanje pravice do invalidskega/družinskega/veteranskega dodatka, ki velja za leto 2022 v višini 534,03 EUR – se ob izpolnjevanju pogojev odmeril mesečni znesek veteranskega/invalidskega/družinskega dodatka za obdobje od 1. 1. 2022 do 28. 2. 2022 v XX višini, za obdobje od 1. 3. 2022 dalje pa v novi, usklajeni XX višini.

Ker je obdelava za marec 2022 – za valuto 1. 4. 2022, že zaključena, bodo lahko usklajeni mesečni denarni prejemki po vojni zakonodaji (ki so v priloženi Tabeli razvidni v usklajenih mesečnih zneskih za obdobje od 1. marca 2022 dalje), lahko najprej izplačani z valuto 3. 5. 2022, skupaj z redno obdelavo za april 2022 in ustreznim poračunom za marec 2022.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je letna stopnja rasti cen življenjskih potrebščin v letu 2021 znašala 4,9%.

Za obdobje od 1. januarja 2022 dalje veljajo naslednje višine:

- odmerne osnove po Zakonu o vojnih invalidih (1.186,72 EUR);
- osnove za ugotavljanje pravice do invalidskega in družinskega dodatka in za določanje njune višine (534,03 EUR);
- osnove za ugotavljanje pravice do veteranskega dodatka in za določanje njegove višine (534,03 EUR);
- osnove za odmero oskrbnine (593,36 EUR) in
- letnega prejemka po Zakonu o vojnih veteranih (1.186,72 EUR).

Višina dohodkovnega kriterija za opredelitev vzdrževanega družinskega člana znaša 534,03 EUR (tretji odstavek 50. člena Zakona o vojnih invalidih).

TABELA MESEČNIH DENARNIH PREJEMKOV PO VOJNIH ZAKONIH

Višine mesečnih denarnih prejemkov po vojnih zakonih (Zakonu o vojnih invalidih, Zakonu o žrtvah vojnega nasilja, Zakonu o vojnih veteranih, Zakonu o posebnih pravicah žrtev v vojni za Slovenijo 1991) **od 1.marca 2022 dalje** vam posredujemo v obliki Tabele kot prilogo tega dopisa – **Tabela od točke A do točke H.**

2. Dodatki po vojni zakonodaji in akontacija

Uvodoma izhajamo iz ugotovitve, da se vojna zakonodaja v členih, ki urejajo in določajo odmero dodatkov (invalidski/družinski/veteranski) v bistveno enaki vsebini praktično izvaja že tretje

desetletje. Bistveno pa so se spremenili dohodki, njihove vrste in obdobja prejemanja, način ugotavljanja, in podobno. Zlasti pereče je, da v minulem dolgem obdobju ni bilo usklajevanja osnove za odmero dodatkov in zato posledično pogostejše izgube pravice ob tako imenovani redni letni prevedbi dodatkov za obdobje od 1. 1. dalje v tekočem letu. Opažamo, da v zadnjih letih slednje najbolj tangira upokojenke in upokojenke.

V tej zvezi smo doslej navajali in razlagali - citiramo »V zadnjih letih je čedalje več primerov, ko upravičenci ob prevedbah dodatkov po vojni zakonodaji le – te izgubijo. Govorimo zlasti o tistih, ki se jim dodatki odmerjajo z upoštevanjem njihov pokojnin. Če je bila akontacija nekdanj namenjena socialnemu varstvu teh upravičencev, ker je bilo o njihovi pravici zaradi pridobivanja potrebnih podatkov odločeno lahko šele sredi tekočega leta ali morebiti še pozneje, temu ni več tako. Akontacija ima svoj smisel, če se pravica še nadalje zagotavlja. Zato prosimo, da v primerih, ko je evidentno že sedaj, da bo zaradi preseganje osnove prišlo do izgube dodatka (veteranskega/invalidskega/družinskega), pohitite z odločitvijo oz. seznanite z zelo verjetno izgubo. Menimo, da izplačevanje dodatkov kot akontacije pri večini upravičencev lahko povzroči še večjo socialno stisko. Akontacija je po naravi predujem in če ni temelja za samo pravico, potem nastane dolžnost vračila akontativnih zneskov dodatkov po vojni zakonodaji.«

Menimo, da je treba drugače pristopiti k obravnavi akontacije, ki ima temelj v tretjem dstavku 85. člena Zakona o vojnih invalidih. Določa, da se uživalcem invalidskega in družinskega dodatka ter oskrbnine, ki jim je bil ta prejemek priznan do 31. decembra preteklega leta, do izdaje nove odločbe v tekočem koledarskem letu, mesečni zneski invalidskega in družinskega dodatka ter oskrbnine izplačujejo v višini iz decembra preteklega leta kot akontacija. Smiselno enako velja določba tudi za uživalce veteranskega dodatka.

Slovar slovenskega knjižnega jezika pravi, da je akontacija znesek, ki se dobi (oziroma dá) kot del celotnega zneska. Če pride do izgube pravice do dodatka (in razlog izgube ni na strani vsakokratnega upravičenca, saj na dejstvo, da se mu je zvišala npr. njegova pokojnina, nima vpliva), že prejeti akontaciji dodatka ni moč pripisati narave zneska kot dela celotnega zneska. Če pristojni upravni organ ob redni letni prevedbi dodatkov po vojni zakonodaji za tekoče leto odloči, da je še izkazana upravičenost do dodatka, četudi v nižji višini, pa so razlogi za poračun akontacije kot že dobljenega dela celotnega zneska odmerjenega dodatka.

Z vidika varstva javnih koristih, poudarjamo, da gornje tolmačenje v ničemer ne spreminja že znanih priporočil, glede primerov, ko je pristojnemu upravnemu organu znano, da bo zaradi preseganje osnove prišlo do izgube dodatka (veteranskega/invalidskega/družinskega), da se pohiti z odločitvijo oz. seznaniti z zelo verjetno izgubo. Verjamemo, da ob obilici dela težko ažurno spremljate vse primere, in da so primeri, ko pride do relativno pozne odločitve v tako imenovanih prevedbenih postopkih v tekočem letu, zgolj izjema in ne pravilo.

Nadalje je potrebno ugotoviti, da za akontacijo pa ne gre v katerem od primerov po 116. členu Zakona o vojnih invalidih, ki določa, da komur je bil izplačan denarni prejemek po tem zakonu, do katerega ni imel pravice, mora vrniti prejeti znesek:

1. če je na podlagi nepravilnih podatkov, za katere je vedel ali bi moral vedeti, da so nepravilni, ali na kakšen drug protipraven način dobil denarni prejemek po tem zakonu, do katerega ni imel pravice, ali je dobil večji prejemek, kot mu je pripadal;
2. če je uveljavil denarni prejemek zaradi tega, ker ni prijavil nastalih sprememb, ki vplivajo na izgubo, ali obseg kakšne pravice, čeprav je vedel ali bi moral vedeti zanje;
3. če je prejel večji denarni znesek, kot mu je bil določen z odločbo.

Dolžnost vračila preveč izplačanih dodatkov tudi ni izključena v primerih, ko so podane okoliščine za ponovno odločitev, in te okoliščine botrujejo izgubi ali zgolj zmanjšanju dodatka. Pri tem gre za okoliščine po drugem in tretjem odstavku 51. člena Zakona o vojnih invalidih.

Med drugim določata, da se novi prejemki upoštevajo od prvega dne naslednjega meseca po nastanku spremembe (kar je podlaga za odločitev pristojnega upravnega organa tudi za nazaj), ter da se sprememba števila družinskih članov, ki ima za posledico zmanjšanje ali izgubo invalidskega dodatka, upošteva od prvega dne naslednjega meseca po nastanku (kar je tudi razlog za odločanje za nazaj).

V tem je še vedno dolžnost vsakokratnega upravičenca, da javi spremembe, ki utegnejo vplivati na zmanjšanje in izgubo pravice. Tudi sicer so v izreku vsakokratnih odločb poučeni, da so dolžni v petnajstih dneh prijaviti upravni enoti vsako spremembo, ki vpliva na uveljavljanje in prenehanje pravic.

Navkljub temu, so primeri, ko dolžnost vračila povzroči (pre)veliko socialno stisko in so podani morda utemeljeni razlogi za odpis dolga iz naslova prejetih dodatkov po vojni zakonodaji. Že omenjeno varstvo javnih koristi, pa predhodno zahteva potrebna ravnanja pristojnega upravnega organa za vračilo (dogovor, vračilo po obrokih, odstop pristojnemu državnemu odvetništvu kot zadnji skrajni ukrep). Če je moč oceniti, da ni pričakovati uspeha, pa menimo, da vsako sredstvo še ne opravičuje cilja in je zaključiti z odpisom dolga v nekem razumnem roku, po opravljenih predhodnih potrebnih aktivnostih.

Če na katerega od vprašanj, ki bi se vezal na zgornje vsebine, nismo odgovorili, nas prosimo seznanite, kot z drugimi (še) odprtimi vprašanji.

Glede »odškodninskih zadev« po ZPPZV91 sporočamo, da smo že seznanjeni z nekaterimi odprtimi vprašanji in da bomo poskusili odgovoriti v najkrajšem možnem času oz. organizirati strokovni posvet na to temo.

S spoštovanjem,

Rok Janez Šteblaj
sekretar
direktor uprave

Poslano:

- Naslovníkom, po elektronski pošti

V vednost, poslano po elektronski pošti:

- Comland, d.o.o., Litostrojska 58c, Ljubljana, info@comland.com
- Nevladnim organizacijam, ki uresničujejo javni interes na področju vojnih invalidov, vojnih veteranov in žrtev vojnega nasilja

Priloge:

- Tabela od točke A do vključno H